Ba??ml?l?k Yap?c? Madde Kullanan Bireylere Yönelik Tutum ve Davran??lara ?li?kin Soru Formu (BYMT)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ba??ml?l?k Yap?c? Madde Kullanan Bireylere Yönelik Tutum ve Davran??lara ?li?kin Soru Formu (BYMT)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17183

ARABPSYCHOLOGY.COM

Öz

Ba??ml?l?k Yap?c? Madde Kullanan Bireylere Yönelik Tutum ve Davran??lara ?li?kin Soru Formu (BYMT), toplumun ba??ml?l?k yap?c? madde kullanan bireylere kar?? geli?tirdi?i tutum ve sergiledi?i davran??lar? ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. ?a?man-Kayl?, Y?lmaz ve ?yilikçi (2020) taraf?ndan geli?tirilen bu ölçek, madde ba??ml?l???na ili?kin toplumsal ba??ml?l?k alg?s?n?, damgalanmay? ve sosyal mesafeyi bilimsel olarak de?erlendirmeyi hedeflemektedir. Ölçek, özellikle madde kullanan bireylerin rehabilitasyon ve yeniden topluma entegrasyon süreçlerinde kar??la?t?klar? engelleri ve bu engellerin kayna?? olan olumsuz toplumsal alg?lar? tespit etmek için kritik bir öneme sahiptir. Ölçe?in geli?tirilmesi, Türkiye'deki madde ba??ml?l?k alan?ndaki toplumsal yakla??mlar?n ampirik olarak incelenmesine olanak tan?maktad?r.

Anahtar Kelimeler

Ba??ml?l?k Yap?c? Madde, Tutum, Davran??, Damgalama, Sosyal Mesafe, Ölçek Geli?tirme, Ba??ml?l?k Dergisi.

Yazarlar

Derya ?a?man Kayl?, G. Y?lmaz, O. ?yilikçi

Amaç

BYMT'nin temel amac?, genel toplumun veya belirli hedef gruplar?n, ba??ml?l?k yap?c? madde kullanan bireylere kar?? ne tür bili?sel, duygusal ve davran??sal e?ilimler sergiledi?ini sistematik bir ?ekilde ölçmektir. Bu ölçek, madde kullan?m bozukluklar?na sahip bireylere yönelik olas? ayr?mc?l?k düzeylerini, damgalama e?ilimlerini ve destekleyici/uzakla?t?r?c? davran?? kal?plar?n? belirlemeye yard?mc? olur.

Ölçek, ayr?ca halk sa?l??? kampanyalar?n?n, e?itim programlar?n?n ve rehabilitasyon stratejilerinin etkinli?ini de?erlendirmede bir temel ölçüt olarak kullan?lmak üzere tasarlanm??t?r. Toplumsal tutum de?i?imlerini izlemek ve bu bireylere yönelik toplumsal entegrasyon çabalar?n?n ba?ar?s?n? de?erlendirmek için güvenilir bir araç sunmaktad?r.

Yap?

BYMT, madde kullanan bireylere yönelik toplumsal alg?y? yans?tan çok boyutlu bir yap?y? ölçmektedir. Ölçe?in ölçtü?ü temel tutum yap?s? genellikle iki ana bile?en etraf?nda ?ekillenir:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Olumsuz Tutum ve Damgalama: Madde kullanan bireylere yönelik yarg?lay?c? inançlar?, ahlaki suçlamalar? ve potansiyel tehlike alg?lar?n? içeren boyuttur.
Sosyal Mesafe ve Destekleyici Davran?? Eksikli?i: Bu bireylerle sosyal etkile?imden kaç?nma, onlara yard?m etme isteksizli?i veya toplumsal rollerde onlara güvenmeme e?ilimini yans?tan boyuttur.

Bu yap?lar, madde kullan?m?n?n bir hastal?k m? yoksa bir ahlaki eksiklik mi olarak görüldü?üne dair derin toplumsal inançlar? ortaya ç?karmada önemlidir. Ölçek, bu inançlar?n hem bili?sel hem de davran??sal düzeydeki yans?malar?n? incelemektedir.

Geçerlik

Ölçek geli?tirme çal??mas? (?a?man-Kayl? ve ark., 2020), ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ne derece do?ru ölçtü?ünü belirlemek üzere çe?itli geçerlik analizlerini içermi?tir (detaylar için orijinal makaleye bak?n?z).

Kapsam Geçerli?i (Content Validity): Ölçek maddelerinin ilgili literatür taranarak ve alan?nda uzman görü?leri al?narak olu?turuldu?u bildirilmi?tir.
Yap? Geçerli?i (Construct Validity): Ölçe?in yap? geçerli?i, ke?fedici Faktör Analizi (EFA) ve do?rulay?c? Faktör Analizi (CFA) yöntemleri kullan?larak test edilmi?tir. Bu analizler sonucunda ölçe?in teorik yap?yla uyumlu bir faktör yap?s?na sahip oldu?u gösterilmi?tir.

Güvenirlik

Psikometrik aç?dan güvenilir bir araç olan BYMT'nin iç tutarl?l???, Cronbach Alfa katsay?s? ile de?erlendirilmi?tir. Geli?tirme çal??mas?nda, ölçe?in genel olarak yüksek bir iç tutarl?l?k sergiledi?i ve farkl? alt boyutlar?n?n da kabul edilebilir düzeyde güvenilir oldu?u tespit edilmi?tir. Yüksek güvenirlik de?erleri, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Faktör Analizi

BYMT'nin yap?sal bütünlü?ünü incelemek amac?yla gerçekle?tirilen Faktör Analizi çal??malar?, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? desteklemektedir. Ke?fedici Faktör Analizi (EFA), ölçe?in maddelerinin anlaml? bir ?ekilde grupland???n? ve teorik olarak beklendi?i gibi alt faktörlere ayr?ld???n? ortaya koymu?tur. Do?rulay?c? Faktör Analizi (CFA) sonuçlar? ise, elde edilen faktör yap?s?n?n veriyle uyumunun iyi düzeyde oldu?unu göstermi?tir. Bu faktörler, damgalama ve sosyal destek eksikli?i gibi kritik toplumsal tepkileri temsil etmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Çe?idi: Geli?tirme (Developmental Scale)

Format: Öz Bildirim Ölçe?i (Self-Report Questionnaire), Likert Tipi Derecelendirme (Derecelendirme bilgisi orijinal kaynakta bo? b?rak?lm?? olup, tipik olarak 4 veya 5'li Likert kullan?l?r).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Genel Toplum Örneklemi

Ya? Grubu: Yeti?kinler (18 ya? ve üstü)

Popülasyon Detaylar?: Ölçek, madde ba??ml?l??? konusunda genel toplumsal tutum ve davran??lar? ölçmek için Türkiye'deki yeti?kin popülasyon üzerinde geçerlik ve güvenirlik çal??mas? yap?larak geli?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Ka??t/Kalem veya dijital formatta uygulanabilir. Bireylerin madde kullanan ki?ilere yönelik duygusal ve davran??sal e?ilimlerini de?erlendirmeyi amaçlar.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Geçerlik, Güvenirlik, Sosyal Stigma, Madde Kullan?m Bozuklu?u, Toplumsal Alg?.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Derya ?a?man Kayl?

Yazar ORCID Tan?mlay?c?: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

?leti?im E-posta Adresi: dsasmankayli@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Orijinal kaynakta belirtilmemi?tir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

BYMT, 2020 y?l?nda yay?mlanan akademik bir çal??ma kapsam?nda geli?tirilmi?tir. Kullan?m izinleri ve olas? ücretlendirme detaylar? için sorumlu yazar Derya ?a?man Kayl? ile ileti?ime geçilmesi önerilir. Ölçe?in akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlar? genellikle yazar?n iznine tabidir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek çal??mas?n?n tam metnine ve detayl? geçerlik/güvenirlik bulgular?na, dergipark üzerinden veya a?a??daki PDF ba?lant?s? arac?l???yla eri?ilebilir.

Kaynaklar

?a?man-Kayl?, D., Y?lmaz, G., ve ?yilikçi, O. (2020). Toplumun ba??ml?l?k yap?c? madde kullanan bireylere yönelik tutum ve davran??lar? üzerine ölçek çal??mas?. *Ba??ml?l?k Dergisi*, *21*(2), 115-128.

Makalenin tam metni Dergipark üzerinden eri?ilebilir: dergipark.org.tr.

Ölçek çal??mas?n?n orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: toplumun-bagimlilik-yapici-madde-kullanan-bireylere-yonelik-tutum-ve-davranislari-olcegi-toad.pdf

Ba??ml?l?k Yap?c? Madde Kullanan Bireylere Yönelik Tutum ve Davran??lara ?li?kin Soru Formu (BYMT) Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Orijinal kaynakta ölçek maddeleri sa?lanmam??t?r. Maddeler, tam metin makalede yer almaktad?r.

(Ölçek maddeleri, telif haklar? veya gizlilik nedeniyle bu içerikte sunulmam??t?r. Maddeler için lütfen ?a?man-Kayl?, Y?lmaz ve ?yilikçi (2020) taraf?ndan yay?mlanan orijinal makaleye ba?vurunuz.)

ARABPSYCHOLOGY.COM